

पाठ 4: परियोजनालाई वास्तविकतामा कसरी परिणत गर्ने ?

परिचय

यस पाठमा हामी दिगो जीविकोपार्जन परियोजनाहरूका लागि उपलब्ध वित्तीय विकल्पहरूको अन्वेषण गर्नेछौं। तपाईंले आफ्नो समुदायका वित्तीय सम्पत्तिहरूको नक्सांकन, पहलहरूमा परिणत हुन सक्ने सम्भावित जीविकोपार्जन रणनीतिहरू पहिचान गर्नेछौं, र तपाईंको परियोजनाको स्केल र आवश्यकताका आधारमा विभिन्न प्रकारका वित्त पोषणको तुलना गर्नेछौं। यो पाठ तपाईंको समुदायभित्र व्यवहार्य जीविकोपार्जन पहलहरूको परिकल्पना र सुरुवात गर्न आवश्यक उपकरणहरू प्रदान गर्न डिजाइन गरिएको हो, जसले तपाईंका लक्ष्यहरूलाई समर्थन गर्न सक्ने वित्तीय रूपरेखाहरू बुझ्न सुनिश्चित गर्दछ।

वित्तीय पूँजीको पहिचान

वित्तीय व्यवस्थापन जीविकोपार्जन पहलहरू र आय आर्जन गतिविधिहरूको प्रमुख तत्व हो, जस्तै [नर्मन रोडिया](#)ले साझा गर्नुभएको छ (पीडिएफ लिंक [हालचुहोस्](#))

वित्तीय पूँजीले अन्य पूँजीहरूको आदानप्रदान वा उपयुक्तकरण गर्न अनुमति दिन्छ। यो समुदायमा मौद्रिक तरलता (कसरी छिटो पैसा पहुँच गर्न सकिन्छ), प्रत्यक्ष र अप्रत्यक्ष मौद्रिक आय, साथै आर्थिक स्रोत र ऋणका अवसरहरूको पहुँचको प्रतिनिधित्व गर्छ। यसले निम्न प्रश्नहरूको जवाफ दिन्छ:

- समुदायमा व्यक्तिगत, पारिवारिक र सामुदायिक नगद आम्दानी के हो ?
- समुदायमा कामको अवसरहरू के हुन्छन् ?
- समुदायमा पूँजीकरण, वित्त वा ऋणका अवसरहरू के हुन्छन् ?
- सरकारी कार्यक्रमहरू जसले वित्तीय, पर्यावरणीय, सांस्कृतिक वा सामाजिक प्रक्रियाहरूलाई समर्थन गर्दछन् के हुन् ?
- वित्तीय, पर्यावरणीय, सांस्कृतिक वा सामाजिक प्रक्रियाहरूमा सहयोग गर्न चाहने वा पहिले नै समर्थन गर्ने विज्ञान गर्ने निजी संगठनहरू के हुन् ?
- कुनै वित्तीय उपकरण र मंचहरू जस्तै बैंक एप्स, कार्ड मेसिनहरू, क्राउडफन्डिङ उपलब्ध छन् ?

योजना र रणनीतिको तयारी

तपाईंको पहललाई योजना बनाउँदा, तपाईंले सन्दर्भ, माप, र तपाईंको पहलको विशेष वित्तीय आवश्यकताहरूमा सोच्नुपर्ने छ र प्रक्रियाको लागि वित्तीय योजना बनाउनुपर्छ । केहि महत्वपूर्ण कुराहरू भावना गर्नु:

- तपाईंको रणनीति डिजाइन गर्नुहोस् र एक कार्य योजना बनाउनुहोस् जसले कम लागत र बढी फाइदा भएका कार्यहरूलाई प्राथमिकता दिन्छ, छोटो अवधिमा र दीर्घकालिक लक्ष्यहरू ध्यानमा राख्नुहोस् ।
- पहिलोमा एक सानो पैमाना को प्रोटोटाइप डिजाइन गर्नुहोस् र यसलाई परीक्षण गर्नुहोस् । यसले तपाईंलाई पूर्णरूपमा विकसित योजनामा महत्वपूर्ण स्रोतहरू लगाउनु अघि तपाईंको दृष्टिकोणलाई संशोधित गर्न अनुमति दिन्छ ।
- आफ्ना विचारहरूमा सहकारी डिजाइन गर्नुहोस् र अन्यहरूसँग काम गर्नुहोस्, डिजाइन र कार्यान्वयनको प्रत्येक चरणमा सुधार गर्न र प्रतिक्रिया प्राप्त गर्नुहोस् ।
- तपाईंको सन्दर्भमा समान उत्पादनहरू भएका व्यापारहरूलाई अध्ययन गर्नुहोस्, बजार विश्लेषणको लागि आधारशिला को रूपमा ।
- तपाईंको उपलब्ध वित्तीय पूँजीको मूल्यांकन गर्नुहोस् र योजना अनुसार निवेशहरूलाई अग्रताबद्ध गर्नुहोस् । उदाहरणका लागि, विशेष औजार वा मिसालमा स्पष्टता प्राप्त गर्न वा आफ्नो प्रोटोटाइप परीक्षण गर्न वा आफ्ना कार्यक्षेत्रको विस्तार गर्न स्ट्रटेजिक निवेश गर्न के राम्रो हो भन्ने निर्धारण गर्नुहोस्।

प्रारम्भिक पूँजी पहुँचको लागि सम्भावित वित्तीय पूँजीको विकल्पहरू:

समुदायमा आधारित वित्तीय स्रोतहरू:

समुदाय बचत समूहहरू: “यो संगठन वा बचत समूहमा 25 जनासम्मको संख्यामा या त्यसको मात्रामा पैसा बचत गर्न एक प्रभावी तरिका हो । यी व्यक्तिहरू समुदायबाट सम्मिलित हुन सक्छन्, जसको काम गर्ने सहकर्मी, मित्रहरू वा समुदायबाट आएका हुनसक्छ । समुदाय बचत समूहहरू त्यहाँ सचेत हुने जनसंख्यामा नियमित रूपमा केही रकम बचत गर्ने अनुबद्धताहरू, त्यहाँ संयुक्त खातामा आफ्नो बचत जम्मा गर्छन् । केहि समूहहरू सानो किस्ता पनि प्रदान गर्छन् । यी **संसार**का विभिन्न भौगोलिक क्षेत्रमा लोकप्रिय छन्, पश्चिमी अफ्रिकी सो-सो देखी मेक्सिकन तन्दास देखी भियतनामी हुइस ।

थप जानकारीको लागि: [समुदाय बचत समूहहरू के हुन् र कसरी काम गर्छन् ?](#)

अनलाइनमाध्यद्वारा गरिने क्राउडफन्डिङ – “अनलाइन माध्यमको प्रयोग गरि व्यक्तिहरूसँग ठूलो मात्रामा आर्थिक स्रोत जुटाउनको लागि यो एक प्रभावकारी विधि हो । यो आर्थिक प्राप्ति गर्ने एक नवीनतम तरिका हो । किनकि यहाँ एक वा एकभन्दा बढी आर्थिक संस्थाहरूबाट आर्थिक स्रोत आउँछ । आर्थिक स्रोतहरू नयाँ परियोजना, व्यवसाय, विचार वा कारणलाई वित्त प्रायोगिक गर्ने इच्छुक एक समूहबाट संचित हुन्छ ।” – सोलिदारिडाड

उदाहरणहरू:

→ **किभा:** किभा कहाँ काम गर्छ ?

→ **लेंड अ ह्यान्ड (औपचारिक रूपमा प्लस प्लस0)** क्राउडफन्डिङ र प्रभाव क्राउडफन्डिङका लागि उपलब्ध कम्पनीहरू (वेबसाइट अंग्रेजी, स्पेनिश, र फ्रेन्च भाषामा)

- गैरसरकारी संस्थाहरू मार्फत प्रभाव लगानी कोष

उदाहरण: आरआरआई: समुदाय भूमि अधिकार र संरक्षण वित्त पहल (CLARIFI)

CLARIFIले समुदाय अधिकार, जीविकोपार्जन, र संरक्षणमा लगानी गर्ने वित्तीय संयन्त्रहरूको विद्यमान पारिस्थितिकी तंत्रलाई पूरक बनाउँछ, जसमध्ये आरआरआई द्वारा आरम्भ गरिएका (टेन्चोर सुविधा र रणनीतिक प्रतिक्रिया संयन्त्र) साथै स्वदेशी र समुदाय अधिकारधारी संगठनहरूद्वारा सिर्जना गरिएका राष्ट्रिय र क्षेत्रीय स्तरका कोषहरू छन् ।”

वेबसाइट: CLARIFI के हो ? (अंग्रेजी, फ्रेन्च, स्पेनिश भाषामा उपलब्ध)

• सरकारी कार्यक्रमहरू

यो मुख्यतय प्रत्येक देशको सरकार र राष्ट्रिय तथा स्थानीय स्तरमा अस्तित्वमा रहेका कार्यक्रमहरूमा निर्भर गर्छ । केही उदाहरणहरू

- वातावरणीय सेवाहरूको लागि भुक्तान
- ग्रामीण व्यवसायहरू वा कृषिका लागि ऋण वा अनुदान

• बैंकिंग संस्थाहरूबाट वित्तीय सेवाहरू

राष्ट्रिय बैंकहरू वा लघुवित्त सेवाहरूले निम्न सेवाहरू प्रदान गर्न सक्छ

- व्यवसायिक ऋण
- वित्तीय सल्लाह
- लगानी सेवाहरू
- चेकिंग र बचत खाता
- क्रेडिट कार्डहरू

• निजी साझेदारिहरू

उत्पादन वा सेवाहरू प्रदान गर्ने प्रत्यक्ष व्यावसायिक अवसर, जसलाई निजी व्यवसायले आफ्नो मूल्य श्रृंखलामा समावेश गर्न सक्छ। यस प्रकारका व्यावसायिक साझेदारिहरू क्षेत्रीय, राष्ट्रिय वा अन्तर्राष्ट्रिय हुन सक्छन्, र आकार र स्केलमा फरक-फरक हुन सक्छन् ।

अध्ययन इण्डिया ह्यान्डमेड कलेक्टिभ

“हामीले सबै हस्तशिल्पीहरूलाई एक साझा मंचमा ल्याउन र एकीकृत गर्न इण्डिया ह्यान्डमेड कलेक्टिभ गठन गर्यौं । यसो गर्दा, हामीले देशका विभिन्न भागबाट वास्तविक ह्यान्डलूम उत्पादनहरू सचेत ग्राहकलाई परिचय गराउन सक्षम भएका छौं । हामी उपभोक्तालाई हाम्रो समृद्ध ह्यान्डलूम र हस्तनिर्मित सम्पदाबारे शिक्षित गर्न पनि चाहन्छौं । हाल, हामी केही सदस्य संस्थाहरूको प्रतिनिधित्व गर्छौं, करिब

2500 ग्रामीण हःतशिल्पीहरूसँग काम गर्दै, उनीहरूको उत्पादनहरू प्रदर्शन गर्दैछौं र हामी आशा गर्छौं कि सक्रिय संरक्षणद्वारा, यी संख्याहरूलाई धेरै गुणा बढाउन सकिन्छ ।”

हाम्रो यस पहलको उद्देश्य स्वदेशी बुनकरहरू, कताई गर्नेहरू र नैतिक साना वस्त्र उत्पादकहरूलाई यस क्षेत्रमा आफ्नो काम जारी राख्न प्रोत्साहित गर्न र तिनीहरूको व्यवसायलाई यो साझा मंचमार्फत प्रवर्द्धन गरेर टिकाऊ रूपमा आर्थिक स्थिति सुधार्न मद्दत गर्नु हो । हस्तनिर्मित कपडाको बजार विस्तार गर्न र उपभोक्ताहरूमा आधारभूत स्तरका हितधारकहरूको अवस्थाबारे सचेतना फैलाउन, हामी राम्रो कपडा प्रयोगका माध्यमबाट न्यूनतम फोहोर सिर्जना गर्दै, हाम्रो प्राकृतिक पारिस्थितिकी तंत्रमा सन्तुलन ल्याउन योगदान गर्ने उद्देश्यले प्रयासरत छौं । जसले जीवनको गुणस्तरलाई टिकाऊ र समग्र रूपमा कायम राख्छ ।

 [भारतमा बुनाईको आजीविकाको बारेमा थप पढ्नुहोस्, बुन्दाहरूलाई सँगै ल्याउने र उनीहरूलाई उच्च स्तरमा मद्दत गर्ने प्लेटफर्म, र ढिलो फेसन व्यवसायको सामाजिक उद्यम मोडेल यहाँ पढ्नुहोस्.](#)

गृहकार्य

चौथो प्रत्यक्ष सत्र पछि पूरा गर्न गतिविधिहरू।

[समूह गृहकार्य \(90 देखि 120 मिनेट\)](#)

तपाईंको देश र अन्तर्राष्ट्रिय रूपमा उपलब्ध वित्तीय सम्पत्तिहरू पहिचान गर्न म्यापिङ अभ्यास। र तपाईंले पहिले म्याप गर्नुभएका मानव, सामाजिक, प्राकृतिक, पूर्वाधार, र वित्तीय सम्पत्तिहरूको आधारमा अर्को हप्ता सहभागीहरूको समूहसँग साझेदारी गर्न प्रारम्भिक रणनीतिमा प्रस्तुतीकरण तयार गर्नुहोस्।